

Bakgrundsinformation VG Primärvård

En del av det goda livet

Innehåll:

Primärvården	3
Framtidens vårdbehov	3
Nytt vårdvalssystem i Sverige.....	3
Nytt vårdvalssystem i Västra Götaland – VG Primärvård	3
Ökad valfrihet för patienter	4
Samma uppdrag för alla vårdcentraler	4
Vårdcentralernas tjänster	5
Vårdcentralernas bemanning	5
Ökad tillgänglighet	5
Primärvårdspengen.....	6
Utvärdering	6
Fakta om primärvården i Västra Götaland.....	6
Processen fram till oktober	7

Primärvården

Med primärvård i Sverige avses all hälso- och sjukvård som inte kräver sjukhusens speciella resurser. Primärvården erbjuder medborgarna oavsett ålder och sjukdomssymtom medicinsk bedömning, utredning och behandling, rehabilitering och sjukvårdsrådgivning. I uppdraget ingår även att arbeta med hälsofrämjande och förebyggande insatser genom bland annat familjecentraler, barn- och mödravårdscentraler, utbildning och information till föräldrar, skolor med flera samt att delta i det lokala hälsoarbetet.

Huvuddelen av primärvårdens verksamhet är förlagd till vårdcentraler.

Framtidens vårdbehov

Flera faktorer pekar på att efterfrågan och behoven av vård ökar. Befolkningen blir äldre och den medicinska och medicintekniska utvecklingen går snabbare. Detta gör att allt fler sjukdomar och tillstånd går att behandla, vilket i sin tur leder till ökade krav och förväntningar från medborgare, patienter och anhöriga. Andra faktorer är utvecklingen av psykisk ohälsa samt av övervikt, fetma och alkoholkonsumtion. Utvecklingen påverkar primärvården och leder till att vårdens kvalitet och tillgänglighet måste bli bättre.

Nytt vårdvalssystem i Sverige

Riksdagen har beslutat att ett vårdvalssystem för primärvården ska införas i hela landet från och med den 1 januari 2010. Syftet med vårdvalssystemet är att öka patienternas valfrihet och underlätta för nya vårdgivare att etablera sig i primärvården med offentlig ersättning. Reformen innebär att varje patient själv får välja vilken vårdcentral han eller hon vill gå till i fortsättningen. Varje enskilt landsting får besluta vilka krav man ska ställa på vårdgivarna. Alla som uppfyller kraven har rätt att starta primärvård, till exempel nya vårdcentraler, med offentlig ersättning. Grunderna i vårdvalssystemet ska vara att ersättningen följer patientens val av vårdcentral och att privata och offentliga vårdgivare behandlas lika. Det är upp till varje landsting att besluta om ersättningens närmare utformning.

Riksdagen har även beslutat att kravet på att den fasta läkarkontakten i primärvården ska vara specialist i allmänmedicin tas bort. Därmed kan fler läkare söka sig till primärvården och motverka den läkarbrist som råder på många håll.

Nytt vårdvalssystem i Västra Götaland – VG Primärvård

Det nya vårdvalssystemet i Västra Götalandsregionen kallas VG Primärvård och införs den 1 oktober 2009, efter beslut av regionfullmäktige den 3 februari 2009. Grundtanken med VG Primärvård är att ge patienter och medborgare större inflytande i vården och att förbättra kvaliteten och tillgängligheten. Medborgarna får ett större ansvar för vårdens utformning och har tillsammans med vårdcentralerna ett ömsesidigt ansvar för att parterna utvecklar en så bra relation som möjligt. VG Primärvård ska aktivt arbeta för att öka medborgarnas kunskaper.

Det ska leda till att varje individ kan utnyttja sin valfrihet på bästa sätt, vara delaktig och ha inflytande över sin behandling.

Även vårdgivarna ges större frihet och ansvar med lika villkor oavsett driftsform. Genom att erbjuda fler vårdgivare möjlighet att etablera sig skapas också en möjlighet till konkurrens. Konkurrensen leder förhoppningsvis till att vårdgivarna utvecklar ett ökat utbud av tjänster samt verkar för att förbättra tillgängligheten, kvaliteten och bemötandet av medborgare och patienter.

VG Primärvård sätter medborgaren i fokus och ska samtidigt stärka förtroendet för vården, underlätta vid personalrekrytering, minska köerna till sjukhusens akutmottagningar samt förbättra vårdenheternas effektivitet och ekonomi.

Ökad valfrihet för patienter

För att ge patienter och medborgare en starkare ställning i vården ges alla över 16 år möjlighet att välja sin egen vårdcentral. Den som inte vill göra något val erbjuds plats på den vårdcentral som ligger närmast bostaden. För barn under 16 år görs valet av vårdnadshavaren.

En primärvårdsersättning följer med patientens val och ges till vårdcentralen. Det är tillåtet att ändra sitt val när själv man vill. Vårdenheten är skyldig att ta över vårdansvaret för de medborgare som väljer att göra ett byte. I samband med ett nytt val följer ersättningen med till den senast valda vårdcentralen.

Som patient har man rätt att söka vård på vilken vårdcentral som helst. Däremot är det mer fördelaktigt att vända sig till den valda vårdcentralen. Ett läkarbesök där kommer att kosta 100 kronor och ett besök hos sjuksköterska, kurator eller psykolog 50 kronor. Om patienten går till en annan vårdcentral kostar det 200 kronor respektive 100 kronor. För barn under 20 år är det fortsatt kostnadsfritt.

Samma uppdrag för alla vårdcentraler

De vårdcentraler som tecknar avtal med Västra Götalandsregionen ges lika uppdrag och ersättning, oavsett om de drivs i offentlig eller privat regi. Vårdcentralerna får ersättning efter den individanpassade primärvårdspengen som följer patientens val av vårdcentral. Extra ersättning för uppfyllda kvalitetsmål kan också ges.

Alla vårdcentraler som uppfyller Västra Götalandsregionens krav och villkor blir godkända. Efter samråd och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden får vårdgivaren tillstånd att etablera sig och driva vård inom regionen. I dialog med Västra Götalandsregionen får vårdgivaren rätt att besluta om vårdenhetens geografiska placering. Det ska finnas minst en vårdcentral i varje kommun. Särskilt ekonomiskt stöd för att underlätta etablering kan erbjudas om ingen vårdcentral söker etablering i vissa områden, till exempel på landsbygden.

Kraven för att bli godkänd ställs bland annat på kvalitet, kompetens och ekonomisk stabilitet. Det krävs också att vårdprogram och rekommendationer följs, att tillgängligheten är hög samt

att vårdgivaren klarar vårdgarantin. Kraven beskrivs utförligare i Västra Götalandsregionens Krav- och kvalitetsbok. Boken finns tillgänglig på www.vgregion.se/vgprimarvard

Om en vårdenhet upphör är det Västra Götalandsregionen uppgift att se till att de patienter/medborgare som tillhört vårdenheten tas om hand av en annan vårdcentral.

Vårdcentralernas tjänster

De vårdcentraler som godkänns och tecknar avtal med Västra Götalandsregionen måste kunna erbjuda ett visst grundutbud. Detta innebär:

- Hälsöfrämjande och förebyggande insatser
- Allmänmedicinsk verksamhet inklusive distriktssköterskemottagning, åtagande om psykisk ohälsa, medicinsk fotvård, läkarmedverkan i kommunala hälso- och sjukvård, samverkan med andra vårdaktörer, närområdesansvar tillsammans med andra vårdgivare i området där man är lokaliserad, jourverksamhet/läkare i beredskap (kan ske i samarbete med andra vårdcentraler)
- Barnhälsovård
- Utbildningsplatser och handledning
- Utvecklingsarbete samt forskning och utveckling

Utöver detta kan vårdcentralerna anpassa vårdutbudet efter medborgarnas behov.

Vårdcentralernas bemanning

På samma sätt som varje vårdcentral måste ha ett grundutbud av tjänster, krävs också en bestämd nivå på bemanning och kompetens. Det måste finnas tillgång till:

- Specialist i allmänmedicin under hela öppettiden
- Minst hälften av läkartjänsterna ska bemannas av specialist i allmänmedicin (kan kompletteras med andra specialister)
- Specialistutbildad distriktssköterska
- Psykolog eller psykoterapeut (alternativt socionomutbildning eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdsutbildning)
- BVC-sjuksköterska och BVC-läkare
- Medicinsk fotterapeut
- Sjuksköterska med specialisering inom kroniska sjukdomar

Ökad tillgänglighet

I VG Primärvård ingår också att vårdcentralerna har dygnet-runt-ansvar för patienterna. Ansvar innebär att vårdcentralerna ska se till att patienten blir omhändertagen när han eller hon behöver vård. Det kan ske i egen regi eller i samarbete med andra parter.

Vårdcentralernas öppettider måste vara minst 45 timmar per vecka och kunna anpassas efter patienternas behov. Jourverksamhet ska finnas fram till klockan 22 alla vardagskvällar och

minst sex timmar under lördagar, söndagar och helger. Jouren kan ordnas i samarbete med andra vårdcentraler. Efter klockan 22 hänvisas medborgarna till de jourmottagningar som utsetts av Västra Götalandsregionen. Vårdcentralerna ska också kunna erbjuda akuttider som Sjukvårdsrådgivningen 1177 kan boka åt patienterna.

Primärvårdspengen

I samband med VG Primärvård införs ett nytt ersättningssystem som är lika för alla vårdcentraler. Ersättningen som ges till vårdcentralerna följer varje listad patient i form av en primärvårdspeng. Hur stor primärvårdspengen är varierar beroende på patientens ålder och kön, vårdbehov samt socioekonomiska och geografiska förutsättningar. Primärvårdspengen täcker större delen av vårdcentralens kostnader för att genomföra uppdraget.

VG Primärvårds ersättningsmodell består av:

- Primärvårdspengen (över 80 procent av ersättningen)
- Målrelaterad ersättning (kopplas till täckningsgrad och kvalitetskrav)
- Särskild ersättning för tolk, geografiskt läge och socioekonomi
- Ersättning för eventuella särskilda uppdrag

Utvärdering

Västra Götalandsregionen kommer att genomföra noggranna mätningar av hur vårdcentralerna uppfyller målen. Exempel på vad som mäts är tillgänglighet och bemötande, hur snabbt man får svar i telefon och om det görs särskilda åtgärder för äldre patienter. En nyinrättad medicinsk revisionsenhet kommer att följa upp kvalitet, kostnader, effekter och personalens kompetens enligt en speciell uppföljningsplan.

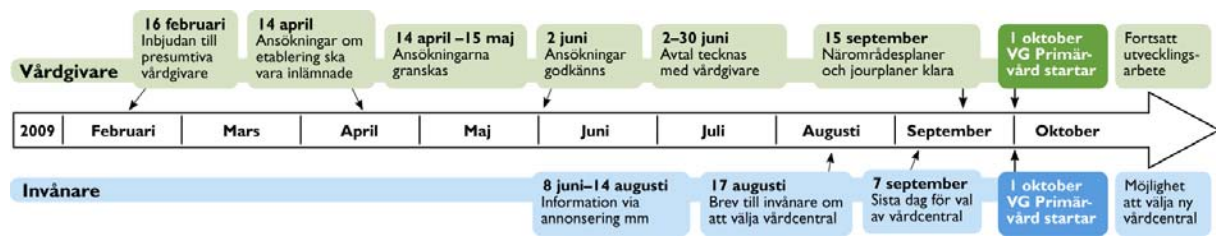
Resultaten blir tillgängliga för både patienter och vårdgivare. Informationen uppdateras så fort nya data har tagits fram. Den fulla öppenheten gör att patienterna får bättre kunskap inför sitt vårdval och vårdgivarna ges möjlighet att jämföra olika vårdcentraler. De öppna resultaten ska också stimulera till lärande, dialog och ständiga förbättringar av vården.

Resultaten kommer att redovisas på www.vgregion.se/vgprimarvard

Fakta om primärvården i Västra Götaland

- Västra Götalandsregionen har idag 140 vårdcentraler. 24 av dessa är privata.
- År 2007 gjordes 1,4 läkarbesök per invånare.
- År 2007 gjordes 0,8 sjuksköterskebesök per invånare.

Processen fram till oktober

2009-04-16